

Erhvervsstyrelsen

Høring i forbindelse med evaluering af planloven

30.01.2020

Arkitektforeningen takker for muligheden for at afgive høringssvar i forbindelse med høring om evaluering af planloven. Det fysiske miljø, og hvordan vi regulerer dette, vedrører alle borgere i samfundet, fordi det udgør rammen om vores liv. Derfor vil Arkitektforeningen også kvittere for, at Erhvervsstyrelsen på denne måde åbner op for, at borgere, organisationer og andre interessenter kan komme med idéer og forslag til fremtidens planlov.

Planloven er helt central i forhold til at opfylde ambitionen om at opnå 70 % CO₂ reduktion i 2030, som et bredt flertal bestående af regeringen og samtlige partier foruden Nye Borgerlige står bag. Derfor er Arkitektforeningens bemærkninger især centreret om vigtigheden i at koble den fysiske planlægning, og derved planloven, sammen med den bæredygtige omstilling af vores samfund, herunder reduktion af udledningen af drivhusgasser.

Ad tema 1: Grøn omstilling, bæredygtighed og styrket natur

Den fysiske planlægning, og dermed planloven, er et vigtigt redskab i opfyldelsen af regeringens ambitiøse klimamål om CO₂ reduktion på 70 % i 2030. Det er den, fordi bystrukturen, herunder stationsnærhedsprincippet, byomdannelse, placering af boliger, erhverv og byfunktioner mm. , har overordentlig stor indflydelse på vores transportmønstre – herunder valg af transportform – og derved, hvorvidt cykel og kollektiv trafik bliver valgt frem for bilen. Derfor bør planloven også blive tænkt ind i de kommende klimahandlingsplaner. Overordnet kan planloven også bruges til at forene erhvervs- og klimahensyn.

Arkitektforeningen foreslår, at en understøttelse af den bæredygtige omstilling og klimasikring skrives ind i planlovens formålsparagraf for at sikre, at disse områder indgår i de overordnede overvejelser, når den fysiske planlægning udfoldes i kommunerne. Det ville fx ud fra et klimamæssigt perspektiv give god mening, at redegørelser for lokalplaner skal indeholde vurderinger af klima- og miljømæssige konsekvenser. På længere sigt skal kommunerne også beregne lokalplanernes CO₂ udledning og kunne stille krav om CO₂ reduktioner. Fx ved at forholde sig til om byudviklingen sker ved omdannelse af eksisterende byområder, stationsnærhedsprincippet, og om der genereres uproduktiv trafik. Man kan forestille sig, at der

med et samlet udgangspunkt i henholdsvis planloven, Byggeloven og Bygningsreglementet beregnes et samlet klimaafttryk for de konkrete lokalplaner, og at den fysiske planlægning i kommunerne derved får endnu større betydning for den grønne omstilling.

Ad tema 2: Gode rammer for landsbyernes og landdistrikternes udvikling

Akademisk Arkitektforening bakker op om tiltag, der skaber gode rammer for landsbyernes og landdistrikternes udvikling. Det åbne land, biodiversiteten og de kvaliteter, som knytter sig til landskabet, er afgørende for attraktiviteten og livskvaliteten og dermed mulighederne for en styrkelse af bosætningen i landdistrikterne. Derfor er byggeri i det åbne land, både bolig og erhverv, noget, som der overordnet skal reguleres for og undgås. Og i de tilfælde, hvor det ikke kan undgås, bør det være på baggrund af en faglig vurdering, for at sikre kvaliteterne i landdistrikterne og det åbne land bedst muligt.

Ad tema 3: Byudvikling og omdannelse af eksisterende byområder

Den fysiske planlægning, og dermed planloven, er et vigtigt redskab i opfyldelsen af regeringens ambitiøse klimamål om CO₂ reduktion på 70 % i 2030. Derfor bør planloven i en bysammenhæng have som overordnet princip, at kommunerne hovedsageligt udvikler byerne ved omdannelse af eksisterende byområder, den såkaldte brownfield udvikling, med stationsnærhedsprincippet som omdrejningspunkt. Dette vil medvirke til at understøtte en eksisterende bystruktur og hindre unødige byspredning, som vil medføre øget trafik på vejene og behov for ny infrastruktur. I denne sammenhæng er det også vigtigt, at planloven sikrer en adskillelse mellem bolig og miljøbelastende erhverv, således at miljøkonflikter om støj og lugt undgås. Dette vil dels sikre de respektive parter interesser, men også åbne op for en mere langsigtet planlægning og investeringssikkerhed for alle parter.

25 % regel for flere ejer- og boformer

At skabe og fastholde blandede byer med butiksliv, arbejdspladser og gode sunde boliger kræver helhedstænkning. Arkitektforeningen bakker op om planlovens 25 % regel for almene boliger. Det er et vigtigt redskab for kommunerne, i forhold til at skabe og fastholde blandede byer og derved modarbejde segregering. Men det er ikke nok. Arkitektforeningen foreslår at 25 % reglen udvides til også at inkludere flere typer af ejer- og boformer, herunder byggefællesskaber, seniorbofællesskaber med mere.

Aflastningsområder

Den moderniserede planlovs muligheder for at etablere og udvide aflastningsområder bør indskrænkes væsentligt eller midlertidigt sættes helt i bero, mens konsekvenserne af ændringen evalueres, fordi aflastningsområder har en negativ effekt på bymidter, klimaet, landskabet og biodiversiteten.

Undersøgelser har vist, at aflastningsområder har en negativ indflydelse på bymidternes attraktion¹. Generelt er bymidterne i forvejen udfordret på stigende e-handel, ændrede handelsmønstre, og et fald i antallet af fysiske handelsbutikker. Den moderniserede planlovs åbning for at etablere flere aflastningsområder har sandsynligvis været med til at eskalere denne proces, som har negativ indvirkning på landets bymidter. Ifølge Erhvervsstyrelsens *redegørelse for kommunernes anvendelse af de nye muligheder i planloven 2019* havde 15 kommuner pr 31. december 2018 sendt planforslag for aflastningsområder i offentlig høring².

I forbindelse med høringen om den moderniserede planlov påpegede Arkitektforeningen de mulige negative konsekvenser, en lempelse af reglerne for aflastningsområderne vil have. Her anbefalede vi samtidig at bruge modeller, som, medtager flere parametre end dem, som kun er relateret til detailhandel, inden selve proceduren for at træffe beslutning om et aflastningsområde gives. En sådan model kan bruges som redskab til at synliggøre alle de samfundsmæssige konsekvenser af aflastningsområderne, hvilket igen vil sikre, at en beslutning om et nyt aflastningsområde træffes på et fuldt oplyst grundlag. Udover at vurdere konkurrence, pris, vareudbud og kundegrundlag bør modellen også analysere effekten på butiksudbud, detailhandelsstruktur, arbejdspladser, tilgængelighed og klimabelastning, herunder transportafstande og konsekvenser for den kollektiv trafik. Modellen bør også analysere konsekvenserne på regionalt niveau, herunder oplandseffekten i de tilstødende kommuner.

Aflastningsområder er særlig problematiske, når de har en negativ effekt på detailhandlen og trafikken i nabokommuner. Regional tænkning og planlægning i forhold til aflastningsområder, bymidter og detailhandel vil kunne bidrage til at imødegå denne slags negative konsekvenser for nabokommuner.

I forhold til aflastningsområder og bymidter er der også en klimamæssig problemstilling ved, at bygninger overflødiggøres og står tomme i bymidter samtidig med, at der opføres op imod 500.000 m² nye bygninger i forbindelse med den moderniserede planlovs muligheder for udvidelse og etablering af aflastningsområder³. Modsat, når alle butikker er placeret i bymidten, vil der endvidere også været et øget transportbehov, når handlende er nødsaget til at anvende bil for at komme til aflastningsområdet.

Ad tema 4: Styrket erhvervs- og turismeudvikling

Det er vigtigt, at miljø- og klimabelastning også bliver tænkt ind i planloven i forhold til en styrket erhvervs- og turismeudvikling. Dette gælder både i forhold til at sikre, at de danske kysters attraktivitet fastholdes, men også i forhold til at sikre

¹ <https://icp.dk/wp-content/uploads/2017/11/Detailhandelen-og-bymidterne-Udvikling-og-udfordringer-ICP-maj-2017-1.pdf>

² <https://www.ft.dk/samling/20191/almdel/ERU/bilag/89/2116009/index.htm>

³ <https://www.ft.dk/samling/20191/almdel/ERU/bilag/89/2116009/index.htm>

merværdi i de forestående kystsikringsinitiativer.

Den danske kystlinje er unik ved, at den er relativt uspolet og offentlig tilgængelig. Der er også en kvalitet i selve kontrasten mellem kyst og by i Danmark. Det er det, turisterne kommer for. Arkitektforeningen er tilhænger af den eksisterende regel i planloven om, at kystnærhedszoner overordnet skal friholdes for byggeri og anlæg. Derfor bør vi også fremover være forsigtige og fagligt velfunderede, når der planlægges for byggeri langs kysterne. Hvis en kommune anmoder om at skabe byudvikling i kystnærhedszonen, skal det ske på baggrund af en grundig landskabelig analyse med respekt for den lokale stedsidentitet, sociale sammenhænge, landskabet, arkitekturen og med fokus på høj kvalitet. Byggeri i kystnærhedszoner bør kun tillades, når en arkitektonisk analyse vurderer, at byggeriet styrker stedets kvalitet. Det er ikke tilstrækkeligt kun at kortlægge naturforhold, og derved tillade byggeri. Det er desuden vigtigt at både byggeri og funktioner samles frem for at blive spredt i landskabet.

Kystsikring skal sikre merværdi

De kommende kystsikringsinitiativer skal ske ud fra en helhedsorienteret tilgang, der ikke alene omfatter konkret sikring mod vandstigning eller erosion mm, men også sikrer merværdi ved at kombinere funktion med æstetik med et bedre by- eller landskabsmiljø.

Sommerhusområder

Moderniseringen af planloven åbnede med planlovens § 5 b, stk. 4, op for konvertering af sommerhusområder. Dette har åbnet op for en praksis, hvor sommerhusområder i kystnærhedszonen som er ubyggelege, fordi de ligger omfattet af fx strandbeskyttelseslinjen eller klitfredning, bliver konverteret om med nye bebyggelige arealer i kystnærhedszonen. Arkitektforeningen mener, at denne utilsigtede måde at omgå reglerne og intentionerne i planloven bør stoppes.

Ad tema 5: Landsplanlægning og samarbejdet med kommunerne

Arkitektforeningen mener, at bedre regional plantækning mellem stat og kommune, og derved mellem landsplanlægningen og kommunalplanlægningen, vil kunne bidrage til at forny og forbedre landsplanlægningen og skabe bedre balance og fremme og styrke vækst og udvikling i hele landet. Overordnet vil mere regionalplantækning ruste kommunerne bedre til at håndtere fremtidige udfordringer, der går på tværs af kommunegrænserne, såsom klimaforandringer, øget trængsel på vejene, ændrede bosætningsmønstre, segregering af byer, herunder opfylde ønsket om blandede byer og bydele. Endelig vil et regionalt planlægningsniveau i den fysiske planlægning bidrage til realiseringen af de ambitiøse CO2 reduktionsmål. Til at facilitere og koordinere den regionale plantækning kunne Danmark i lighed med Sverige etablere en Rigsarkitekt-funktion. Ud over at have ansvaret for den nationale arkitekturpolitik ville en rigsarkitekt kun få ansvaret for at fremme, udvikle og understøtte kommunernes og statens arbejde med arkitektur og fysisk planlægning. Bl.a. ved at rigsarkitekten fremmer og koordinerer samarbejde

mellem kommunerne og regionerne og samtidig fungerer som uvildig rådgiver i spørgsmål vedrørende fysisk planlægning, herunder planlægning på tværs af kommuner og regioner.

Ad tema 6: Mere enkel og strategisk planlægning i kommunerne

Der er behov for en tættere kobling mellem planloven og byggeloven, således at kommunen i forhold til et konkret projekt har mulighed for at drøfte arkitekturen og den arkitektoniske kvalitet, herunder bebyggelsesprocent, overordnet udtryk og placering i byrum med mere. Dette gælder både i forhold til bygherre (rådgiver), men også i forhold til borgere, hvilket for eksempel kunne kræve en 14 dages høring.

Ad tema 7: Digitalisering af planer og data

Ingen bemærkninger

Ad tema 8: Klagesystemet

Ingen bemærkninger

Andet

Planloven bør afbureaukratiseres

Planloven er en af de mest komplicerede love, vi har – ikke mindst som følge af en lang række lappeløsninger gennem tiden. Et væsentligt element i loven er borgerens retssikkerhed, som svækkes, hvis det er for vanskeligt for borgerne at forstå planloven og lovgrundlaget for de foreslåede planer. Der er derfor stadig, på trods af de seneste moderniseringer af planloven, et konkret behov for at forenkle planloven, samtidig med, at kerneværdierne bevares. I samme forbindelse bør der ses på praksis i kommunerne, således at lokalplanlægningen bliver lettere at administrere og lettere for borgerne at forstå og sætte sig ind i.

Evaluering af ændringerne i forbindelse med moderniseringen af planloven

I forbindelse med evalueringen er det oplagt at der sker en større erfaringsopsamling af ændringernes betydning. Dette gælder særligt i forhold til detailhandelsplanlægning, udviklingsområder i kystnærhedszonen og udviklingen i det åbne land. (Tema 2 og 3) samt udnyttelsen af de lempede muligheder for bebyggelse i det åbne land.

Med venlig hilsen

Lars Autrup
Direktør